

Asia: VN/1001/2020

Hallituksen esitysluonnos laajakaistarakentamisen tuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Finnet-liitto ry (jäljempänä ”Finnet”) kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä (jäljempänä ”LVM”) mahdollisuudesta lausunnon antamiseen koskien hallituksen esitysluonnosta laajakaistarakentamisen tuesta.

Selvyyden vuoksi tämä lausunto annetaan Finnetin ja sen kaikkien jäsenyhtiöiden puolesta:

Blue Lake Communications Oy, Eurajoen Puhelin Osuuskunta, FNE-Finland Oy, ElmoNet Oy, Härkätien Puhelin Oy, Ikaalisten-Parkanon Puhelin Osakeyhtiö, JAPO, Kainuun Puhelinosuuskunta, Kisanet Oy, Karjaan Puhelin Oy, Kemiön Puhelin Oy, Laitilan Puhelin Osuuskunta, Lounea Oy, LPOnet Osk Anl, Länsilinkki Oy, Mariehamns Telefon Ab, MPY Telecom Oyj, Paraisten Puhelin Oy, Pietarsaaren Seudun Puhelin Oy, Vakka-Suomen Puhelin Oy ja Ålands Telefonandelslag.

Yleistä

Hallituksen esityksen laajassa ja kattavassa taustamateriaalissa nostetaan esille Suomen nopean kiinteän laajakaistan merkittävä takamatka mm. verrattuna pohjoisiin naapurimaihimme. Erityisen merkittävä investointivaje on nähtävissä omakotialueiden osalta, missä esityksen perusteluosan mukaan 1,1 miljoonaa kotitaloutta on vielä vailla kunnollista kiinteää yhteyttä. EU:n komission mukaan kaikilla eurooppalaisilla pitäisi olla vuonna 2025 mahdollisuus 100 Mb/s häiriöttömään, luotettavaan yhteyteen, joka olisi mahdollista päivittää 1 GB/s.

Suomen oman Digitaalisen infrastruktuurin strategian mukaan Suomi pyrkii täyttämään EU:n tavoitteet ja siinä mielessä tavoitteemme eivät voi olla alle EU:n komission tavoitteiden. Tässä

yhteydessä ei voi olla muistuttamatta siitä, että vuoden 2025 jälkeen siirryttäessä 2030-luvulle - siis kymmenen vuoden päästä - puhutaan jo 5-10 Gb/s nopeuksista, jotka ovat edellytyksenä senaikaisten palveluiden saumattomalle käyttämiselle asuinpaikasta riippumatta. Hankkeen avulla rakennettujen verkkojen on oltava kilpailukykyisiä vielä 10-vuoden päästä, jolloin ainoa järkevä ja aikaa kestävä teknologia on valokuituteknologia.

On erityisen tärkeää, että laajakaistan merkitys yhteiskunnalle on tunnustettu vuosi sitten julkistetussa pääministeri Marinin hallituksen ohjelmassa. Nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen perusteluosassa todetaan realistisesti, että tavoitteet eivät kaikille alueille toteudu markkinaehtoisesti. Finnet haluaa lisäksi korostaa, että tämän keväisen korona-tilanteen johdosta laajakaistan ja erityisesti kotien laajakaistan merkitys on ollut ratkaiseva, että olemme voineet eristäytyä, jatkaa opiskelija, työntekoa, yritystoimintaa sekä erilaisten palveluiden käyttöä ja kehittämistä. Tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa digitaalisesti siirrettävien aineistojen määrä ja etänä käsiteltävien prosessien tiedonsiirron tarve on aivan eri luokkaa kuin tällä hetkellä ja siten kaikkialle ulottuvan riittävän kattavan valokuituverkon rakentamisen aika on viimeistään nyt.

Kyse on myös uusien palveluiden ja liiketoimintakonseptien syntymisestä ja niiden tukemisesta. Nopea kuituyhteys on usean tutkimuksen perusteella todettu luovan uusia innovaatiota ja parantavan alueiden elinvoimaisuutta ja sitä kautta työllisyyttä, kuten hallituksen esityksen perusteluosan liitemateriaalienkin perusteella on luettavissa. Erityisen tärkeä nopea kuituyhteys on kaikille mobiilitukiasemille, jotka taas ovat keskeisessä roolissa mm. älykaupunkien, älyteiden ja teollisuus 4.0:n tarvitsemien langattomien teknologioiden käytölle.

Yksityiskohtainen lausunto

Hallituksen esityksessä on ansiokkaasti korostettu nyt tuettavien yhteyksien symmetrisyysvaatimusta. Teknologianeutraalisuuden varjolla ei saa poistaa symmetrisyysvaatimusta eikä myöskään sitä, että 2025 verkon 1 Gb/s päivitysvyydestä tingittäisiin. Jos vuonna 2021 ei pystytä jollain teknologialla rakentamaan symmetristä 100 Mb/s yhteyttä, niin miten sen nosto neljän vuoden päästä sitten onnistuisi 1Gb/s? Kun julkisella tuella rakennetaan, niin silloin pitää varmistua siitä, että tuettu investointi aidosti mahdollistaa siirtymisen myös seuraaville tasoille ilman merkittäviä uusinwestointeja.

Finnet ehdottaa, että nopean laajakaistayhteyden määritelmää tarkennettaisiin seuraavasti:

2) nopealla laajakaistayhteydellä yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan 100 Mbit/s symmetrisen häiriöttömän yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa, ja jonka nopeus on nostettavissa vuoteen 2025 -mennessä 1Gb/s;

Vapaa-ajan asuntojen ja teleyritysten mastojen huomioiminen

Vapaa-ajan asuntojen valokuituverkkoyhteydet ovat olleet maaseuturahaston tukiehdossa tukikelpoisia. Nyt ja tulevaisuuden maaseudulla vapaa-ajan ja niin sanotun kakkosasunnon merkitys kasvaa toisena kotitalouden kotina ja usein myös yritysten etätyöpaikkana. Koronavirus on korostanut myös vapaa-ajan asunnolla tehtävän etätyön tärkeyttä ja julkisuudessa on noussut uudestaan voimakkaasti esille kaksoispaikkakuntalaisuus. Etätyö mobiililaitteilla vapaa-ajan asunnoilla ei toimi loma-aikoina riittävän luotettavasti, kun lomalaisten lisääntyvä viihdekäyttö kuormittaa verkkoja.

Viranomaisten toimesta vapaa-ajanasuntojen yhteyksien jättämistä tuen ulkopuolelle perusteellaan usein kustannusten merkittäväällä lisääntymisenä. Vapaa-asuntojen vaikutus kokonaistuen määrään ei ole merkittävä. Sen on osoittanut monien valokuituverkkojen rakentaminen lähivuosina. Päinvastoin monilla alueilla järvi-Suomessa vapaa-ajan asuntojen ottaminen mukaan voi jopa varmistaa sen, että alueille löytyy toimijoita, jotka haluavat investoida valokuituun.

Vapaa-ajan asuntojen valokuituyhteydet ovat tärkeä saada tuen piiriin samoin ehdoin kuin vakituiset asunnot.

Teleyritysten mastojen huomioiminen

Valokuituverkkojen rakentamisen yhteydessä rakennetaan myös valokuituyhteyksiä teleoperaattoreiden mastoille, jotta olemassa olevalle 4G verkolle ja tuleville langattomille – kuten 5G -verkolle - saadaan tarpeeksi nopeat tukiasemayhteydet. Maaseuturahaston tukiehdossa teleyritysten mastojen yhteydet rinnastetaan pysyvien asuntojen, vapaa-ajan asuntojen ja yritysten valokuituyhteyksiin.

On tärkeää, että teleyritysten mastojen valokuituyhteydet saadaan hankealueella tuen piiriin - pois lukien viimeisen sadan metrin osuus.

Finnet ehdottaa, että 12§ 1. momentin 3-kohta muutetaan seuraavanlaiseksi:

3) kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän vakinaiseen asuin-, vapaa-ajan asunnon-, teleyrityksen tukiaseman- tai sijaintipaikkaan, toimitettavien liittymien tarjonnassa.

ja 12§ 2. momentin 2-kohta seuraavanlaisiksi

2) kustannukset, jotka kohdistuvat tilaajayhteyden osalle, joka ulottuu enintään sadan metrin päähän käyttäjän vakinaisesta asuin-, vapaa-ajan asunnon, teleyrityksen tukiaseman tai sijaintipaikasta;

Kuntien maksuosuus

Lakiesityksessä on suunniteltu kuntien osallistumista hankkeiden rahoittamiseen samalla tavalla kuin aikaisemmassa laissa. Kuntatalous on kuitenkin merkittävästi heikentynyt ja saattaa johtaa kuntalaisten eriarvoiseen asemaan eri puolilla Suomea. Finnetin mielestä kuntien maksuosuus olisi hyvä yhdenmukaistaa Maaseuturahaston hankkeiden kanssa ja pyrkiä nostamaan hankkeen valtion rahoitusosuutta siten, ettei hankkeiden toteutuminen jää kiinni kuntien maksukyvystä.

Rahoituksen riittävyys

Rahoitusta on varattu 5M€, jolla on tarkoitus toteuttaa 10 000 liittymää vuodelle 2021. On sanomattakin selvää, että hallituksen esityksessäkin ansiokkaasti esille nostettu Suomen nopean valokuituverkon investointivaje ei juurikaan parane kyseisellä panostuksella. Tarvitaan merkittävä lisäpanostus, jolla varmistetaan Suomen eri alueiden kilpailukyky, huoltovarmuus sekä kansalaisten ja yritysten tasa-arvoinen mahdollisuus olla osana digitaalista kehitysloikkaa.

Kotitalousvähennys ja valokuituinvestointien vaikutus alueiden elinvoimaan

Lopuksi haluamme korostaa, että samanaikaisesti olisi hyvä luoda kannustimia kotitalouksille hankkia nopeampia yhteyksiä. Tosin viime vuosina ja aivan viime aikoina, valokuituyhteyksien kysyntä on piristynyt ja syynä siihen saattaa olla korona pandemia, mutta myös ihmisten tarve luotettaville yhteyksille on kasvanut.

Liittymän hankinta on aina merkittävä taloudellinen päätös ja päätöksen helpottamiseksi olisi hyvä tuoda muitakin kannustimia tarjolle kuin ehdotettu laajakaistatuki. Tuen kohdistaminen suoraan kuluttajalle, esimerkiksi kotitalousvähennyksen muodossa ja sen ulottaminen oman tontin ulkopuolelle tehtäviin töihin, olisi merkittävä investointeja kiihdyttävä ja uusia työpaikkoja luova mekanismi.

Valokuituinvestoinnit työllistävät ja sitä kautta parantavat koko kansantalouden taloudellista aktiviteettia ja hyvä digitaalinen infrastruktuuri itsessään kasvattaa taloudellista aktiviteettia ja eri tutkimusten mukaan tuottaa sijoitetun pääoman takaisin jopa moninkertaisesti.

Jarmo Matilainen

Toimitusjohtaja, Finnet-liitto ry

Matilainen Jarmo
Finnet-liitto ry